

U-turn

Qaqortoq, oktober 2019

Inuusuttunut hashimullu tunngasoq

Louise L.H. Venset og Kristian H. Kofod

Ullormi siullermi najoqqutassaq:

Inuusuttut hashilu

U-turn naatsumik oqaatigalugu

Periuseq ikittunik qulequtserlugu

Inuusuttut kulturiat aanngajaarniutillu

Inuusuttunik aanngajaarniutinillu paasinnineq (hashi pillugu saqqummiussineq naatsoq ilanngullugu)

Suut allanngortitsissinnaappat

Ullut aappaanni najoqqutassaq:

Inuusuttuaqqat (14 –iniit 18-inut ukiullit) – Immikkut maluginiagassat

Angajoqqaanik/qanigisanik suleqateqarneq/oqaloqateq

Aanngajaarniutit pillugit inuusuttunik oqaloqateq

U-turn saaffigisallu

Københavnip kommuniata inuusuttunut 25-it inorlugit ukiulinnut ajornartorsiutinik pilersitsisumik aanngajaarniutinik atueriaasilinnut katsorsartinnissamut siunnersortinnisamullu neqeroorutai.

- Oqaloqateqarneq (Kinaassuseq isertuullugu siunnersuineq ataasiakkaanillu katsorsaaneq)
- Eqimattanut neqeroorutit
- Ulluunerani neqeroorutit
- Angajoqqaanut neqeroorutit

U-turn København

U-turn
*Unge under 25,
der har problemer
med rusmidler*

Viden- og
kompetencecenter
Unge og rusmidler
*Dokumentation,
projekter, kurser og
uddannelse*

Ro På Rusen
*Indsatser på skoler
og
uddannelsessteder*

De Drikker
Derhjemme
*Børn og unge i familier
med alkoholproblemer*

Atuarfinni ilitsersuisunik assigisaannillu suleqateqarnerup makku kingunerai:

- Sulisut inuusuttut inuunerliortut ”takusinnaanissaannut”
pikkorinnerulerput

Atuarfiit aanngajaarniutininik atuiffiusinnaanerisa akuersaartumik
oqaluuserinissaa qunuginngilaat

Atuarfiit ass. atuisoqarneranut ilisimasaqarnermi
ernumassuteqarnermiluunniit qanoq iliornissartik nalunngilaat
Atuarfiit inuusuttut periarfissaat nalunngilaat.

Nunatsinni
suminnganneerpisi?

Sulerivisi?

Kinaavittaaq?

Ullunut naatsorsuutigisat

Ulluni tulliuttuni marlunni suna
pissarsiarerusuppisiuk?

Ilinniartitsisutut maluginiagassaqpugut?

Ataatsimoorluni ilikkagaqarneq

Uagut misilittakkagut isumaliutersuutigullu ilissi atorsinnaagussigik aatsaat naapertuutissapput.

Taamaamat ilikkagaqarfissaq pitsaanerpaaq peqataanikkut, isummersorfiginninnikkut eqaatsumillu pissuseqarnikkut pinngortartoq isumaqarpugut.

- Oqaloqatigiinnerit annertuut
- Ilissi nammineq suliffissinnit assersuutit

APEQQUTIT TIKILLUAQQUSAAJUAANNARPUT

Inuusuttunut hashimullu tunngatillugu ulloqarnerni nammineq eqikkaaneq

Inuusuttumik hashimik atuisumik naapitsininni oqariartuutit marluk pingasulluunniit ilinnut pingaaruteqartut allakkit:

Hashimut tunngasut marluk pingasulluunniit eqqaamasassatut allakkit:

Inuusuttuaqqanik angajoqqaanillu sullissinermut tunngatillugu pingaarutillit marluk pingasulluunniit allakkit:

Oqaloqatigiinnermi najoqqutassami alloriarnerit sisamaanni pingaarutillit marluk pingasulluunniit – ajornanngippat ulluinnarni atorusutattut pingaartitatut allakkit:

Pingaartitat allat

U-turn

Periuseq qulequtanngorlugu

U-turnip periusai makkunanga tunngaveqarput:

Eqqarsaatersuut
aggulukkaanni
iljuuseqarsinnaanngortitsisa
rnera, inuup nammineq
avatangiisaasalu
oqaluttuassartaanik
aaqqiissuteqarniarnermillu
tunngaveqarneq
ll.il.

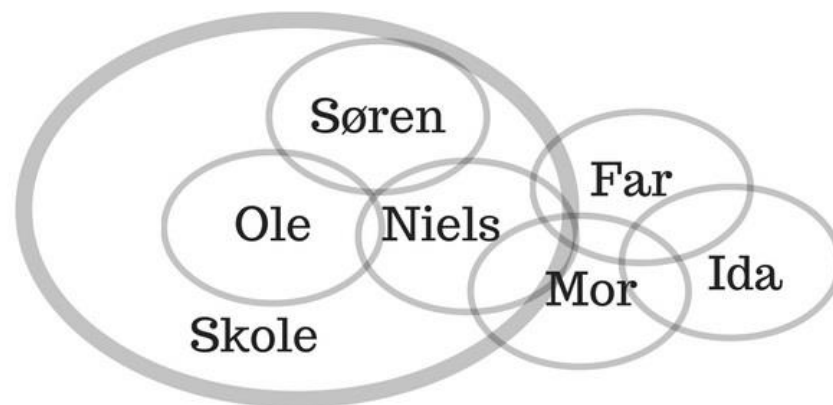
... eqaatsuullutillu isummersorfiginninnermik tunngaveqarput

Suulluunniit ataqatigiinneranni paasinnittariaaseq

Ilaqtariinnik katsorsaaneq

Ataatsimut isiginnineq

Apeqqutit pineqartumut
attuumassuteqarsorisat

Pisumut akuunermik ukkassineq

Oqaluttuarneq

Kinaassuseq oqaluttuatut

Ajornartorsiutip inuttaanit
avissaartinneqarnera

Sunniutaasoq pillugu
apeqqutit

Oqaatsit qitiutillugit

Naleqartitat siunertallu

Aaqqiissuteqarnissamik anguniagaqarneq

Annertussusilersorlugit apeqqutit

Nukissat qitiutillugit

Ilaanngitsut

Siunissatut kissaatigisaq

Kimigiiserutigaarput..

Aanngajaarniutit inuusuttut inuunerisa ilaannarigaat–
tamakkinngikkaat

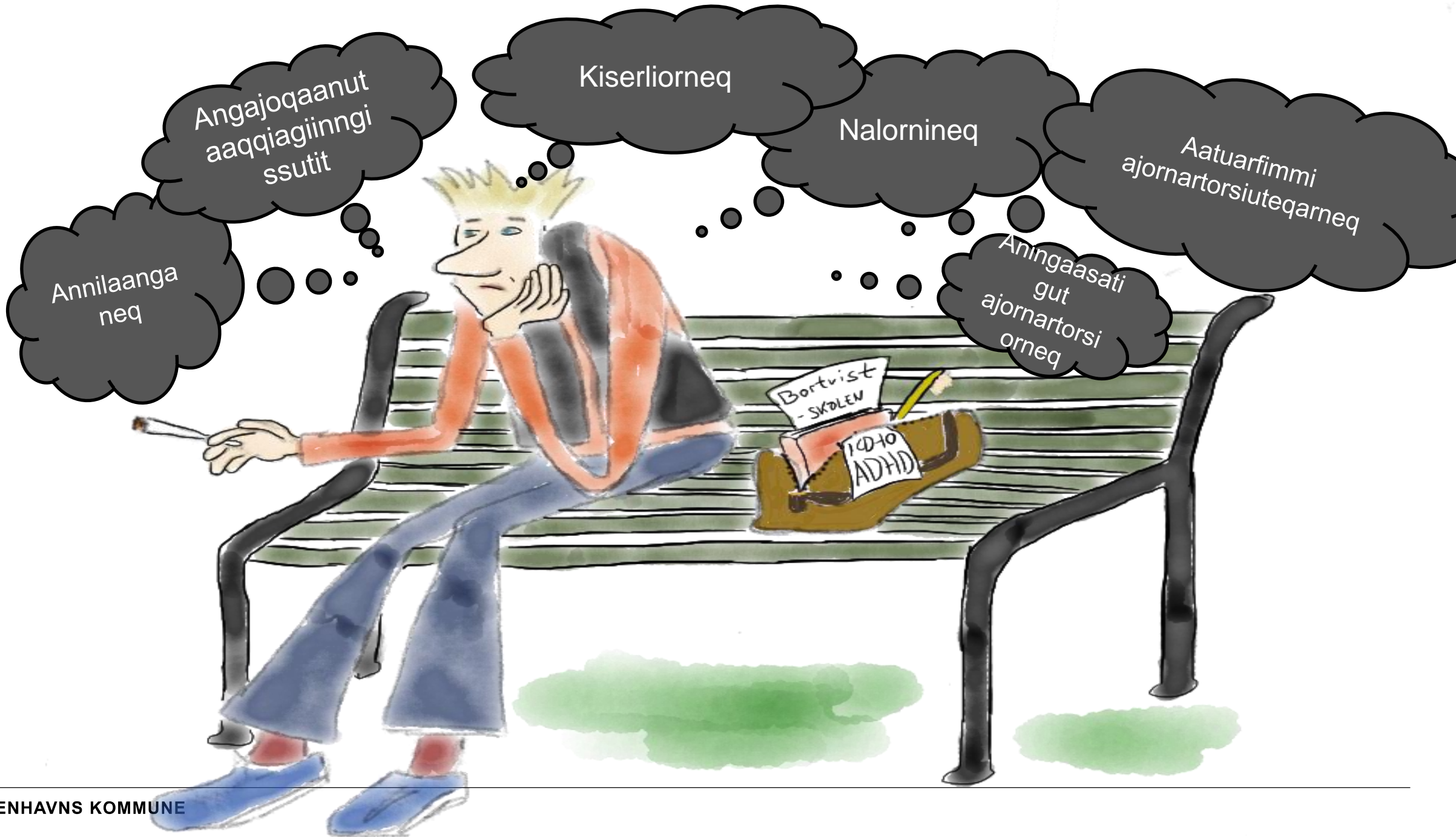
Inuusuttup inuunini nammineq immikkut ilisimasaqarfigigaa

Aanngajaarniutininik atuinerup tamatigut iluaqutitaqarlunilu
ajoqutitaqarnera

Inuusuttumik attaveqarluarnerup allannguinnissamut ikorfartuutaanera

Aanngajaarniutininik atuinerup annikillisinnissaanut ataasiinnarmik
najoqutassaqaannginnera

Inuusuttut (14-iniit 24 -inut ukiullit) 2009-miit 2014-imut U-turnimi katsorsartittutut allatsissimasut pillugit kisitsisit pingaarnerit:

61%-it nakuuserfigisat

34%-it kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut

36%-it angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut

24%-it angajoqqaat arlaat tamarmilluunniit annertuumik pinerluuteqarsimanermut pineqaatissinneqarsimasut

20%-it angajoqqaat arlaat tamarmilluunniit imigasamik ajornartorsiuteqa katsorsartissimasut

13%-it angajoqqaat arlaat tamarmilluunniit ikiaroorartunik ajornartorsi katsorsartissimasut

43%-it minnerpaamik sisamariartutik atuarfimmut allamut nuussimasut

32%-it atuarfimmit anisitaasimasut

60%-it sakkortuumik imal. navianaatilimmik nakuusersimasut

40%-it inatsimmik unioqqutitsillutik sakkunik pigisaqarsimasut

68%-it imminnut ajoquserniartut

68%-it tarnip pissusaanik imm. ilisimasalimmit tarnilluunniit nakorsaannit katsorsarneqarsimasut

23%-it sakkortuumik nikallunganermut ersiutillit (MDI naapertorlugu)

Paasinnineq
Qanoq ililluni isumaqalissava?

Akornusersuineq
Isumaqanngissinnaavattaq?

Naammagittarnek

Alapernaanneq ----- Ernumaneq

Naammagittarneq
Ilisimasaqannginneq

Iluarinninneq/akuersaarneq

Iliuuseqarneq
Ilisimasaqarneq
/immikkut ilisimasaqarneq
Iluarinninnginneq

Mianersuutigissavagut...

- Allannguissamut tunngavilersuineq –akuersisitsiniarsarineq
- Tikeq napparlugu inuusuttumik oqaaqqissarineq
- Inuusuttumik isornartorsiuneq uparuartuinerlu
- Ulapippallaarneq

Ima kinguneqarsinnaammata...

- inuusuttut hashimik pujortarnerminnik illersuisariaqartutut isummersinnaammata
- Inuusuttut maleruutiinnassammata

Pingaartipparput...

Inuusuttut tikilluaqqusaalluartut misiginissaat
- nuannariniassammatigut

Inuusuttut nukiinik, neriuutaannik takorluugannillu qitiutitsineq
- ineriartorsinnaaqqullugu

Inuusuttup inuunerata *tamakkiisup* inuusuttullu atuinermik
paasinninnerata alapernaaffiginissaa
- paasineqarlutillu akuerineqartut misigeqqullugit

U-TURN

Inuusuttunik aanngajaarniutinillu paasinninneq

Imm. siulleq: Aanngajaarniutit inuusuttut inuunerannut
ilaasutut

Inuusuttut hashimik **pujortaqqartarnerisa** sumik patsiseqarnera qanoq misigaasiuk?

(eqimattani annikitsuni issaallusi inuusuttut ilisarisimasasi eqqarsaatigisinnaavasi

Akissutit:

-

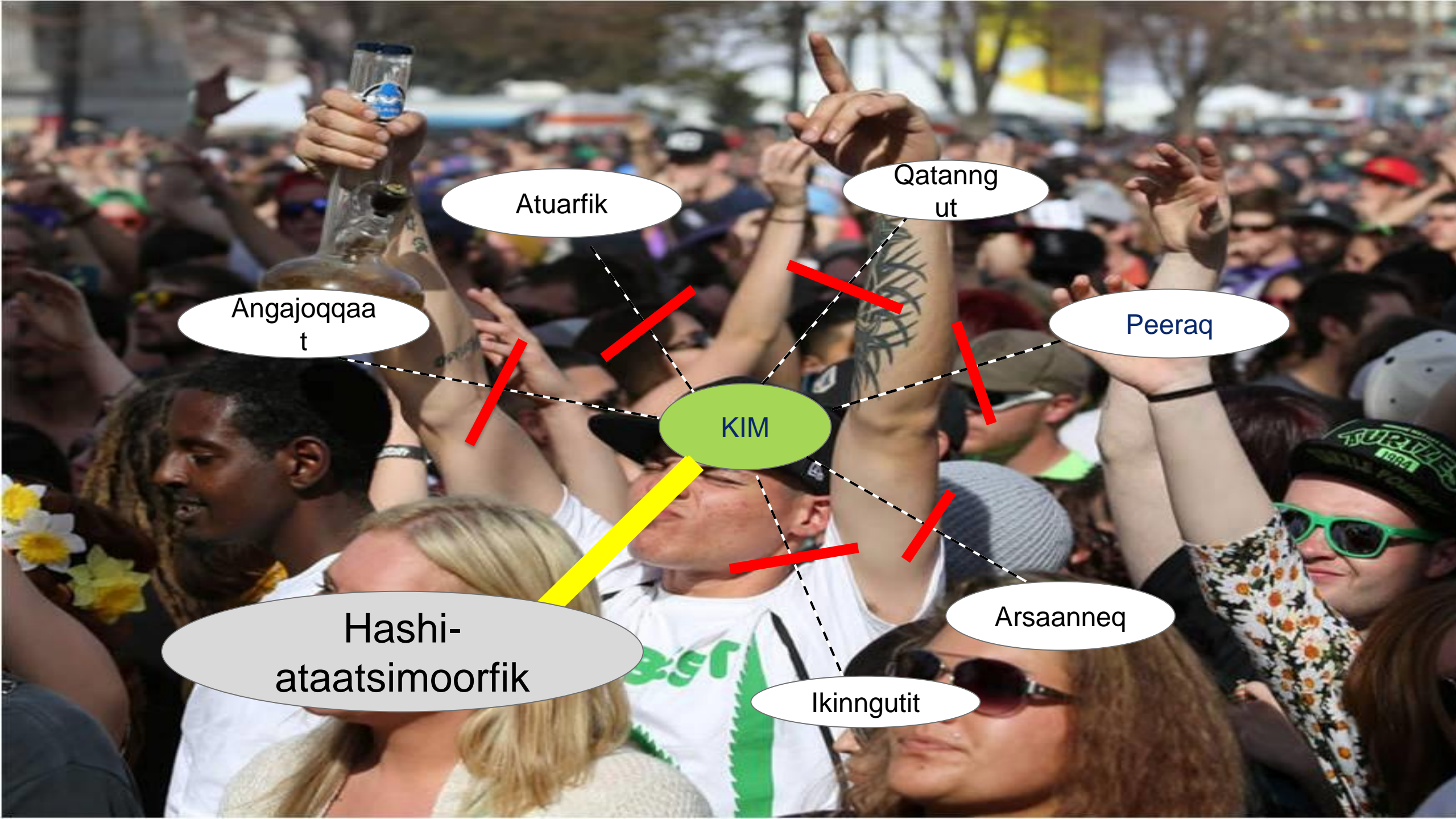
Inuusuttut hashimik pujortaqqaarnerat sumik patsiseqarpa?

- Inuusuttoqatinit akuereqquneq
- Atassuteqarfiup avammut –ataatsimuussutsimullu takutinniarnarat
 - Akerliliiumatuneq – ”uanga allatut inngilanga”
 - Toqqissisimaneq – ”ataatsimoorfigaarput”
- pujortarneq ataatsimoorfigisanit allanit tunuartitaanissamut oqimaaloqutitut
- Pujortarterneq ”nalaatsornikkut”
- Navianaateqanngitsutut misiginera

Atuineq ajornartorsiutinik nassatalik

- Ataatsimoortunut pujortartartunut ilaasutut kinaassutsimik nukittorsaanerup nanginneqarnera (assuarlinngitsoq)
- Inuusuttut katsorsartinnissamik pisariaqartitsisut inuttut attaveqarfinnit pingaarutilinnit (ass. ikinngutinit, atuarfimmit, suliffeqarfinnit il.il.) tunuartitaagajupput
- Atuinerup annertusiartornera – hash”oqaluuserisassanngortittarpoq”
- Ikinngutitoqqat pilliutigalugit hashimik toqqaaneq (Majap pinngitsoornagu piumasaa)

Ajornartorsiutinik allanik puiguinissamut ”iluaqutaasarpoq”

***Suna pillugu inuusuttut ilaat hashimik
ajornartorsiuteqalersarpat allallu
taamaannatik?***

Ilisimatuut naapertorlugit navianaataasinnaasut

Angerlarsimaffimmi ajornartorsiutit - sumiginnaaneq, nakuuserneq, atornerluineq imal. angajoqqaani tarnikkut ajornartorsiuteqarneq

Tarnikkut ajornartorsiutit – ass. ADHD, kiserliorneq, annilaanganeq imal. nikallunganeq

Ukiukilluni aangajaarniutininik atuilerneq

Aangajaarniutininik atornerluisunik ikinnguteqarneq

Atuarfimmuut ilinniarfimmuut aalaakkaanngitsumik atassuteqarneq atassuteqannginnerluunniit

Nikassagaaneq

Forskning (Ege, 2004; Pedersen, 2005; Pedersen & Frederiksen, 2012; Järvinen et al., 2010; Kvello, 2013)

Ilisimatuut naapertorlugit illersornissamut patsisaasut

Toqqissisimalluni alliartorneq, tapersersorneqarneq angajoqqaanullu pitsaasumik attaveqarneq

Inuttut piginnaasaqarneq, inuttut inooqataanermi atassuteqarfinnut ajornartorsiutinullu tunngatillugu iliuuseqarnermi aniguisinnaaneq

Atuarneq pitsaasoq tamatumunngalu atatillugu ilinniakkatigut inuttullu inooqataanikkut angusaqarluarneq

Ilinniakkamik aallartitsineq

Inuttut inooqataanermi attaveqarfiit sunngiffimmilu imigassartaqanngitsumik ataatsimooqatit sammisassallu

(Ege, 2004; Pedersen, 2005; Pedersen & Frederiksen, 2012; Järvinen et al., 2010; Kvello, 2013):.

U-turn-imi inuusuttut eqimattat taakku marluk -amerlanerilli navianartorsiortarnerat initoqisoq takusarparput

Ersiutit iliuutsillu suut inuusuttup
ajornartorsiutitalimmik hashimik atuineranik
ernumalersitsisinnaasut takusarpisigit?

Illit nammineq eqikkaanissannut

Inuusuttumik hashimik atuisumik naapitsininni
oqariartuutit marluk pingasulluunniit ilinnut
pingaaruteqartut allakkit:

U-turn

Inuusuttunik aanngajaarniutinillu paasinninneq

Imm. aappaat: Hashi ajornartorsiutitalimmillu
atuineq pillugit ilisimasat

TIPSKUPONEN

8

1. Kalaallit inuusuttut 15-nit 17-illu akornanni ukiullit qanoq amerlatigisut hashimik pujortarneq msilissimanerarpaat?
1: 11% X: 27% 2: 53%	☐ 1	☒ X	☐ 2
2. Kalaallit arnat angutillu (18-it 24-illu akornanni ukiullit) akuttunngitsunik hashimik pujortartartut qanoq agguataarsimappat?
1: 50%-50% X: 33%-66% 2: 20%-80%	☐ 1	☒ X	☐ 2
3. Cannabisip ikiaroorartua qanoq ateqarpa?
1: THC X: TXV 2: CBD	☐ 1	☒ X	☐ 2
4. Cannabis sorleq sakkortunerugajuppa?
1: Hash (klump) X: Pot 2: Skunk	☐ 1	☒ X	☐ 2
5. Cannabis qanoq sivisutigisumik aaversinnikkut nassaassaagajuppa?
1: Ullut 1-2 X: Sap.ak. 2-4 2: Sap.ak 6-8	☐ 1	☒ X	☐ 2
6. Cannabis sinissaaleqinermut iluaqutaava?
1: Aap X: iluaqutaananilu iluaqutaavoq 2: Naamik	☐ 1	☒ X	☐ 2
7. Cannabis atorunnaaraanni pinngitsuuisinnaajunnaarnerup kinguneranik timikkut kingunerlutitsisoqarsinnaava?
1: Aap X: Aap/naaggalu 2: Naamik	☐ 1	☒ X	☐ 2
8. Cannabisimik atuinikkut tarnikkut nappaateqartoqalersinnaava?
1: Aap X: Aap/naaggalu 2: Naamik	☐ 1	☒ X	☐ 2

Holdip aqqa:

Apeqquut siulleq:

**Kalaallit inuusuttut 15-it 17-illu
akornanni ukiullit qassit hashimik
pujortarneq misilissimanerarpaat?**

1: 11%

X: 27%

2: 53%

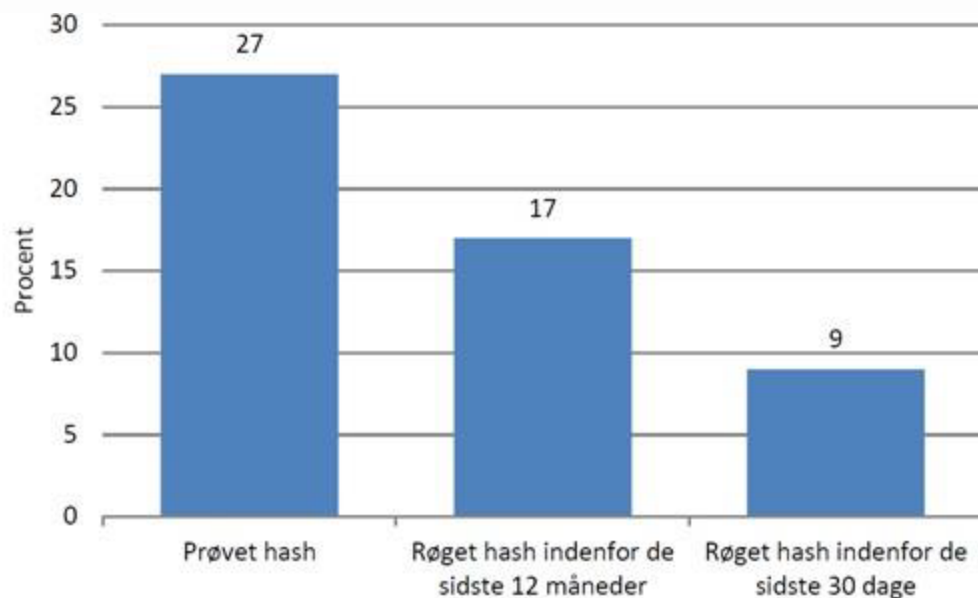
Apeqqutit aappaat:

Kalaallit arnat angutillu (18-it 24-illu akornanni ukiullit) akuttunngitsunik hashimik pujortartartut qanoq agguataarsimappat?

1: 50%-50%

X: 33%-66%

2: 20%-80%

Figur 8.7 Andel af 15-17-årige, der angav at have prøvet hash, havde røget hash det sidste år og den sidste måned.

Nunatsinni 15-iniit 17-inut ukiullit hashi pillugu misilittagaat. Najoqqutarisaq: Niclasen 2015: 143

Tabel 4.6 Udviklingen i et regelmæssigt forbrug af hash defineret som hashrygning mindst én gang om måneden gennem det seneste år, opdelt på alder og køn. Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005 og 2014.

		B2005	B2014
		%	%
Mænd	Alder (år)	N=1.174	N=816
	18-24	20,1	30,8
	25-34	23,3	27,6
	35-59	21,9	21,4
	60+	1,3	2,5
I alt		19,0	19,9
Kvinder	Alder (år)	N=1.004	N=797
	18-24	15,9	7,4
	25-34	16,6	4,1
	35-59	12,0	11,6
	60+	-	2,4
I alt		13,0	8,3

Apeqqutit pingajuat:

Cannabisip ikiaroorartua qanoq ateqarpa?

1: THC

X: TXV

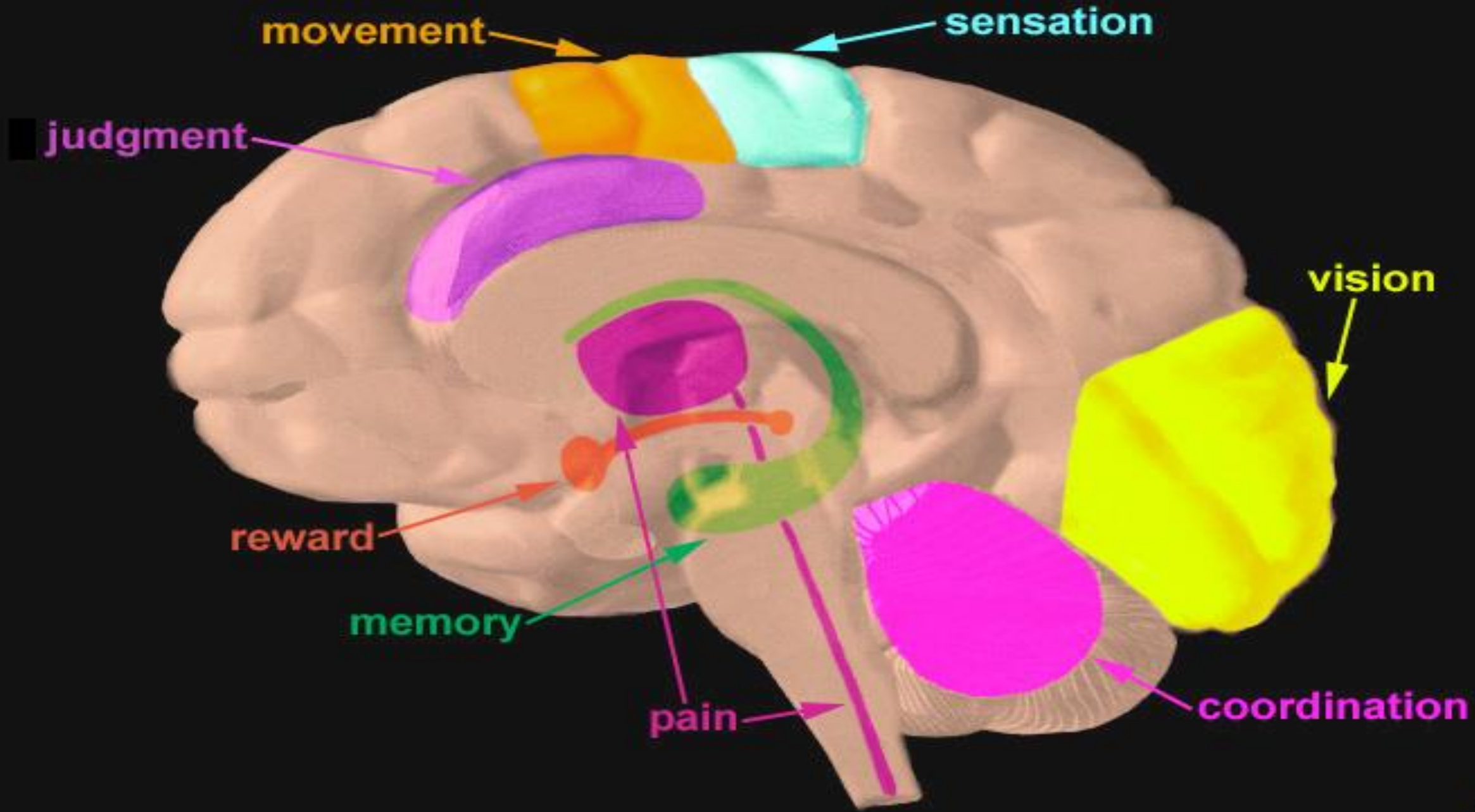
2: CBD

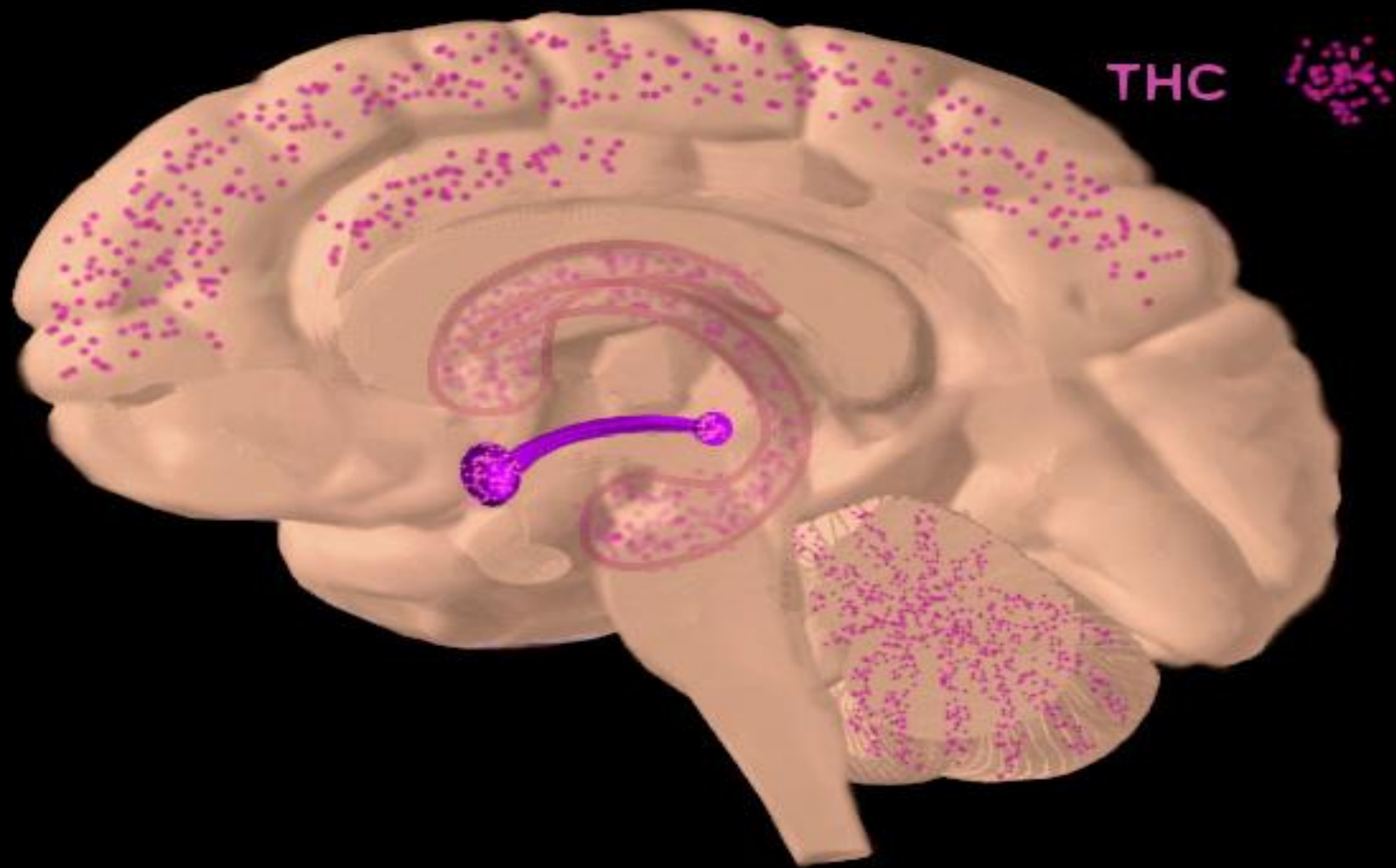

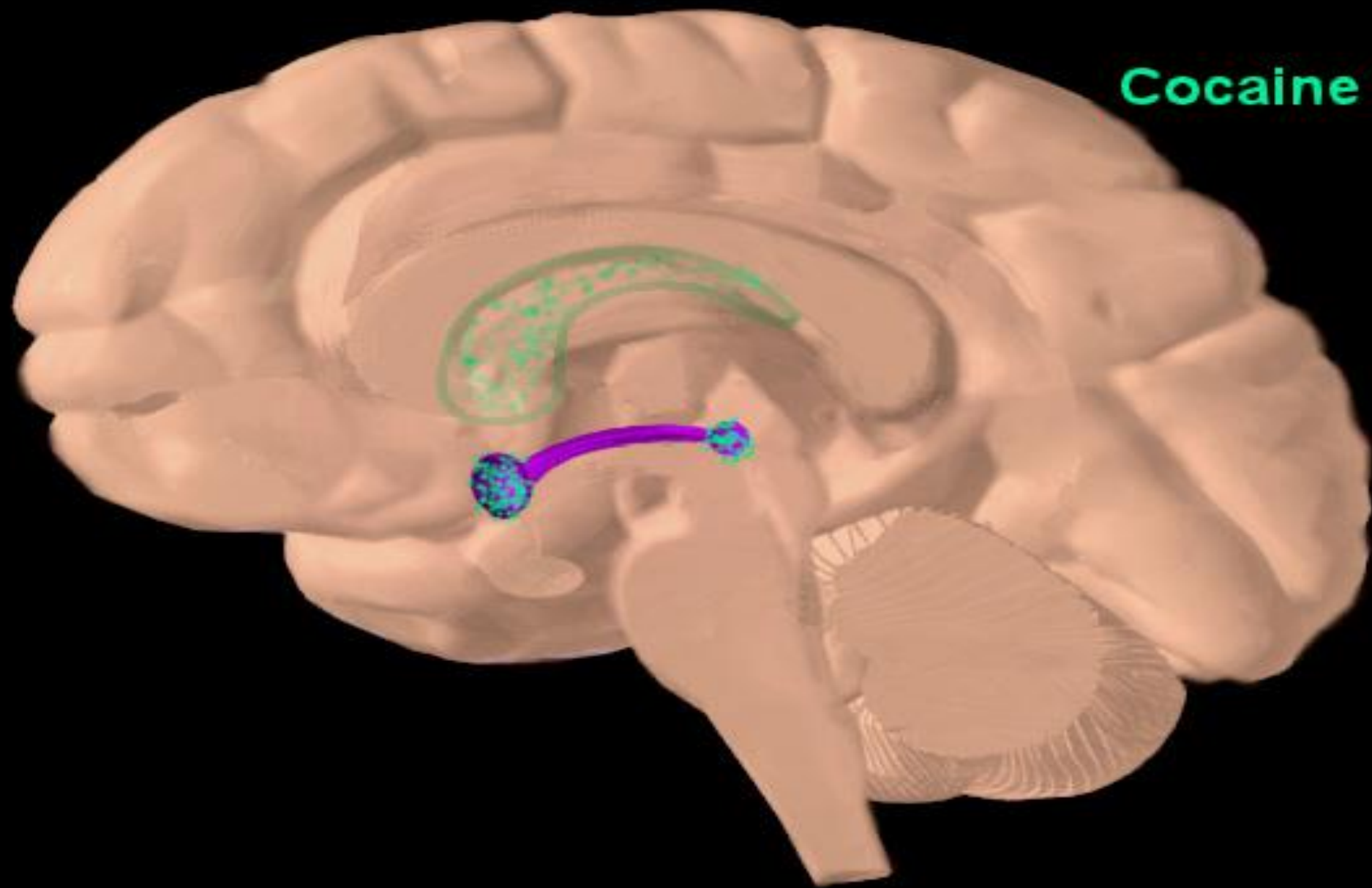
Cannabisimi pinngoqqaatit uummaatsut 420-it ilaat marluk tassaapput THC aamma CBD, Taakku ikiarsinertut misiginermut immikkut pingaaruteqarput.

THC tassaavoq cannabisimi inuup qarasaanut sunniuttartut sakkortunersaat, CBD-li taamaannani akerlianik annilaanganermik annikillisitsisapoq, piviusunillu piviuunngitsunillu immikkoortitsisinnaannginnermut (psykose) katsorsaataalluni.

Annilaangasutut misiginerup akiornissaanut taakku oqimaaqatigiinnissaat pingaaruteqarpoq.

Cocaine

Apeqqutit sisamaat:

Cannabisit arlaat sorleq sakkortunerugajuppa?

1: Hashi (klump)

X: Pot

2: Skunk

Hash

Cannabis

pot, marihuana, skunk, hasholie, cannabinol

Hash (salgspakker)

Hash

Hash

Skunk

Pot, Marihuana

Apeqqutit tallimaat:

Cannabis qanoq sivisutigisumik aaversinnikkut nassaassaagajuppa?

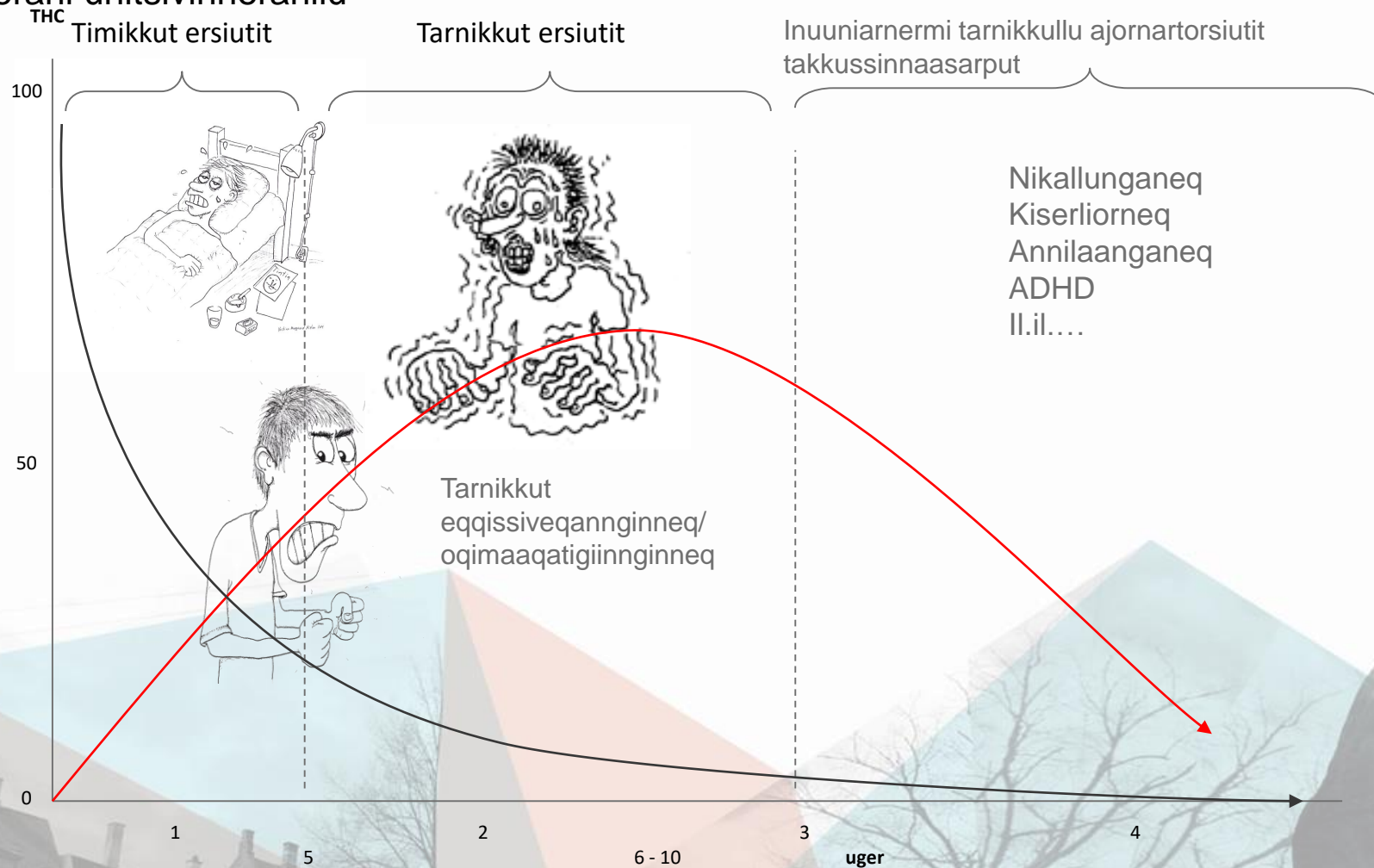
1: Ullut 1-2

X: Sap. ak. 2-4

2: Sap.ak.6-8

Hashi pinngitsuisinnaajunnaarnerullu kingunipilui

- unititsiarnerani unitsivinneranilu

Apeqqutit arfernat:

Cannabis sinissaleqinermut iluaqutaavoq

1: Aap

X: Iluaqutaallunilu
/iluaqutaanngilaq

2: Naamik

Cannabis sinillu

Apeqqutit arfineq aappaat:

Cannabis atorunnaaraanni pinngitsuuisinnaajunnaarnerup kinguneranik timikkut kingunerlutitsisoqarsinnaava?

1: Aap

X: Kingunerlutitsisoqarsinnaallunilu

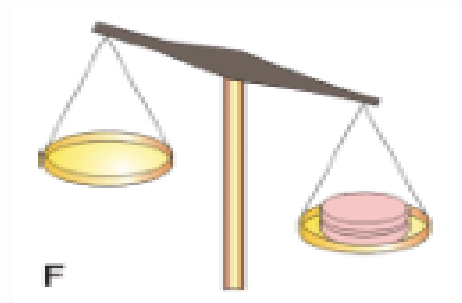
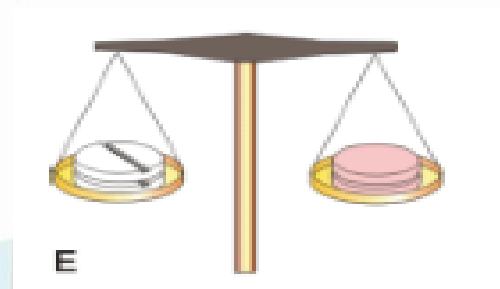
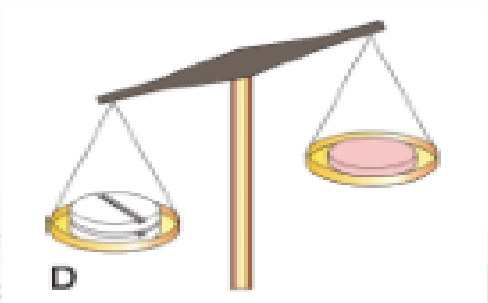
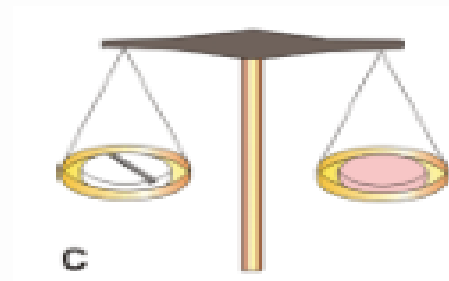
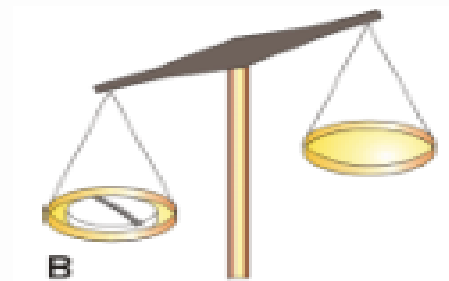
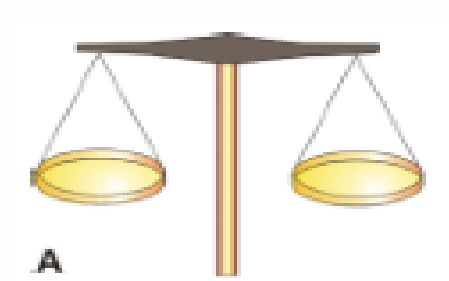
2: Naamik

akerlianik pisoqarsinnaavoq

Cannabisimik atuinermi pinngitsuuisinnaajunnaarnikkut timikkut kingunerlutitsineq?

Sungiuussineq

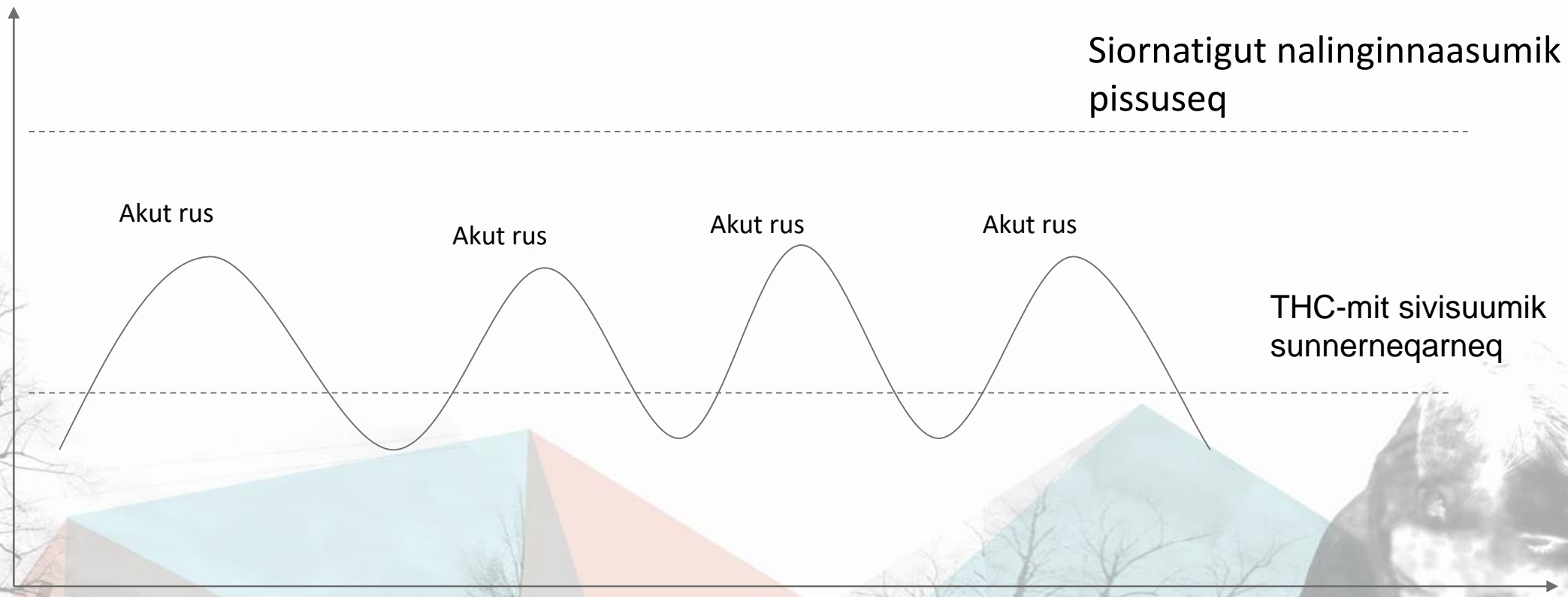

- Rusmiddel
- Kompensatoriske mekanismer

Cannabis nukissallu

Tarnikkut nukittussuseq

Nerisinnaajumallunga hashimik pujortartarpunga
Hashimik pujortartarama nererusussuseqanngilanga.

Nukissaqalerumallunga hashimik pujortartarpunga.
Hashimik pujortartarama eqiasulersarpunga
nukissaarullungalu

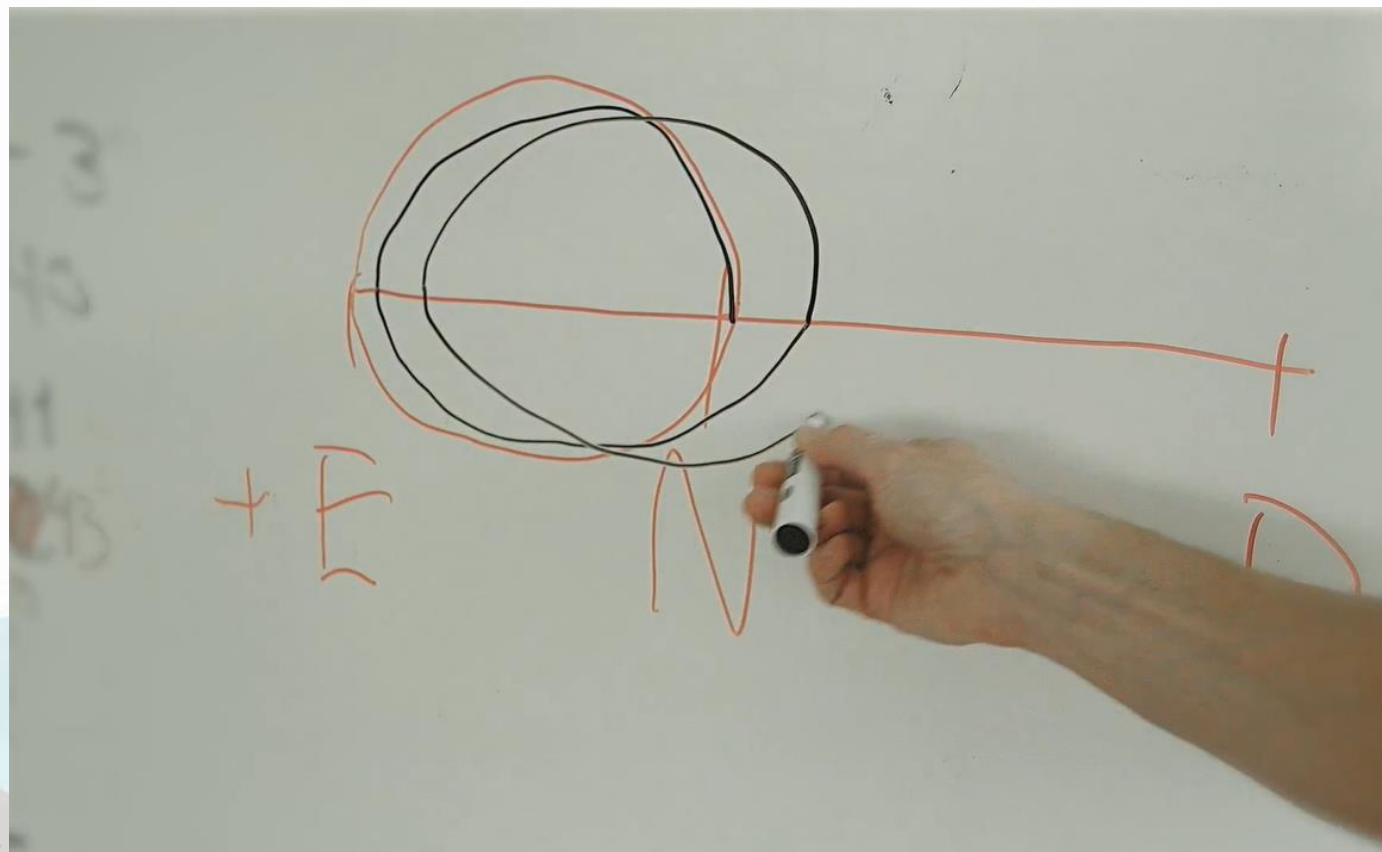
Sinissinnaajumallunga hashimik
pujortartarpunga.
Hashimik pujortartarama
sinissinnaanngilanga.

**Ajortut
naaffeqanngitsut**

Angajoqqaakka ajornartorsiutigiummallugit hashimik
pujortartarpunga
Hashimik pujortarama angajoqqaakka
ajornartorsiutigilersarpakka.

Makittakkumananga hashimik pujortartarpunga.
Hashimik pujortartarama puffajasunngorlungalu kamalersarpunga.

Ajunngitsumiit ajortumut ingerlaneq – filmiliaq naatsoq

Hashimik sivisuumik atuinikkut ilikkagaqarsinnaassutsimik annikillisitsineq

- Qaratsap sioraatungaaniittut eqqarsarnermut eqqaamasinnaanermullu pingaaruteqartut aammik pilersorneqarnerisa 15%-imik annikillinera.
- Suliat ukkassinermik, isumaliutiginneqqissaarnermik, pilersaarusionermik aalajangiinermillu piumasaqaatitallit iliuuseqarfiginissaasa ajornarnerulernera.
- Siunnerfilimmik ukkassisinnaanermut piginnaasat annikillinerat periataarnerniillu allanit, silarsuarmi allamiittutut innermit assigisaanniillu allamut saasarneqaaqqaaneq.
- Timillu tarnip pissusaanit pilersinneqartumik aalatinnerata kigaallinera (kigaatsumik eqqarsarnejq assigisaalu).
- Eqqaamaniarnerup ajornakusoornera. Oqaatigiumasat oqaasertaleruminaannerat, allat oqaluttuaasa paasiuminaannerat assigisaallu.

Apeqqutit arfineq pingajuat:

Cannabisimik atuinikkut tarnikkut napparsimalersoqarsinnaava?

1: Aap

X: Aap/naaggalu

2: Naamik

Hashi psykosernerlu

Cannabisimik atuinerup psykosilersitsisinnanera ilisimatusarnikkut qulakkeerneqanngilaq

Ilisimatuussutsikkut paasisat tunngavigalugit cannabisimik atuneq *psykosimut assingusunik* ersiuteqalersitsinnaavoq

Cannabisimik atuneq pilertornerusumik psykosilersitseqataasinnaavoq

Cannabisimik pujortartartut akornanni psykosertutut misigisut amerlanerupput

Suna pillugu hashi ilisimasaqarfigissavarput? - *siunertaq naatsorsuutigisallu*

Cannabis pillugu ilisimasagut qanoq atorsinnaavagut tamatumalu peqatigisaanik inuusuttup oqaluttuai alapernaallugillu naalaarlugit?

AANNGAJAARNIUTIT PILLUGIT ILISIMASAT

- *Paasissutissat annertunerusut*

Cannabis peqqinnerlu, Vidensråd for Forebyggelse 2015:

www.vidensraad.dk/sites/default/files/vidensrad_for_forebyggelse_cannabis_og_sundhed.pdf

Aanngajaarniutit pillugit ilisimasat nalinginnaasut

Ilinniagalinnit isigalugit: www.netstof.dk/leksikon

Atuisunit isigalugit: www.psychedelia.dk

Pinasuartumik ikiorsiisarfik

www.giftlinjen.dk

Illit nammineq eqikkaanissannut

Hashimut tunngasut marluk pingasulluunniit
eqqaamasassatut allakkit:

Ullumikkut qujanaq 😊 -
apeqqutissaqarpisi ?

U-turn

Nuuk april 2019

Inuusuttut hashilu

U-turn

Inuusuttuaqqat

Immikkut maluginiagassat

Ippassaq sammisanik eqikkaaneq

Eqqumiigisaqarpisi?

Arlaannik immikkut soqutiginnilerpisi?

Hashi, inuusunneq, festi, ikinngutit,
kinaassuseq - Ernumaneq, ilisimasat,
akisussaaffik, siunissaq

- Inuusuttuaqqat ernumalersitsipput
alapernaannerpullu unammillerlugu.

Oqaaseqaatit ”*naluara*” aamma ”*ajunngilaq*” qanoq iliuuseqarfigissavagut?

Oqaloqatigiinnissamut isumassarsiat:

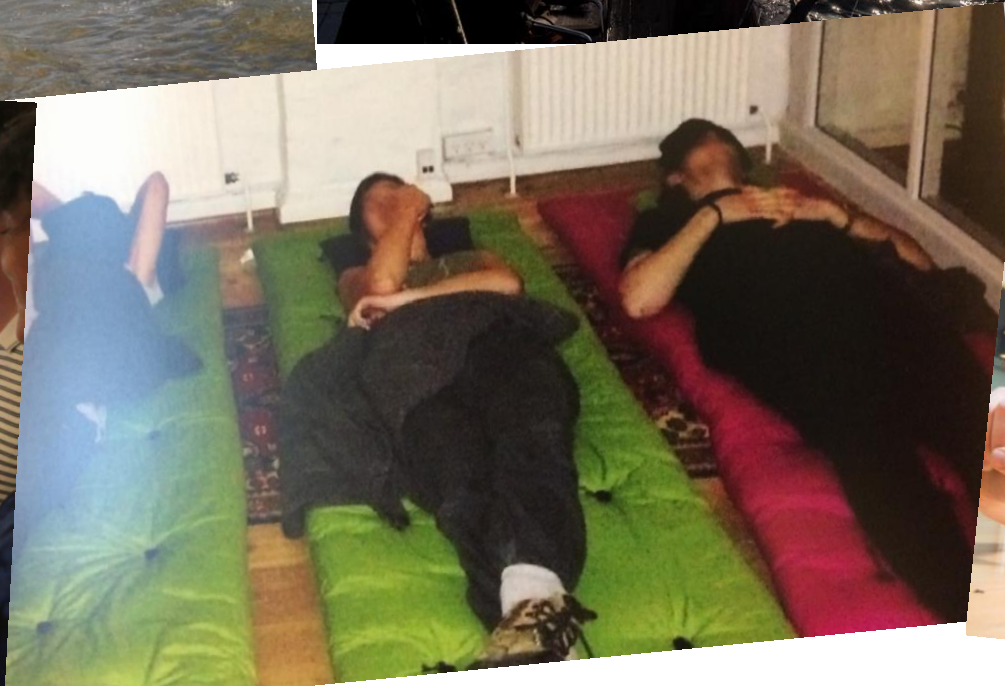
‘*Ujaqqat tummisassat*’

- inuusuttoq *qinigassiguk* – oqaasertaliiniarneranni ikiukkit..
- ass ”*kamattutut, aliasuttutut, nikalluussisutut misiginerusarpit imal. allarluinnarmik misigisarpit?*”
- Naammagittarnissaq eqqaamajuk kigaatsumillu ingerlaguk

Oqaluttuat nutaat oqaloqatigiinnikkuinnaq aallartittannqillat

U-FURN

Inuusuttut iserfiginiarnissaannut periarfissat allat - *Kusanartumik uppernarsaaneq*

Sungiusarneq

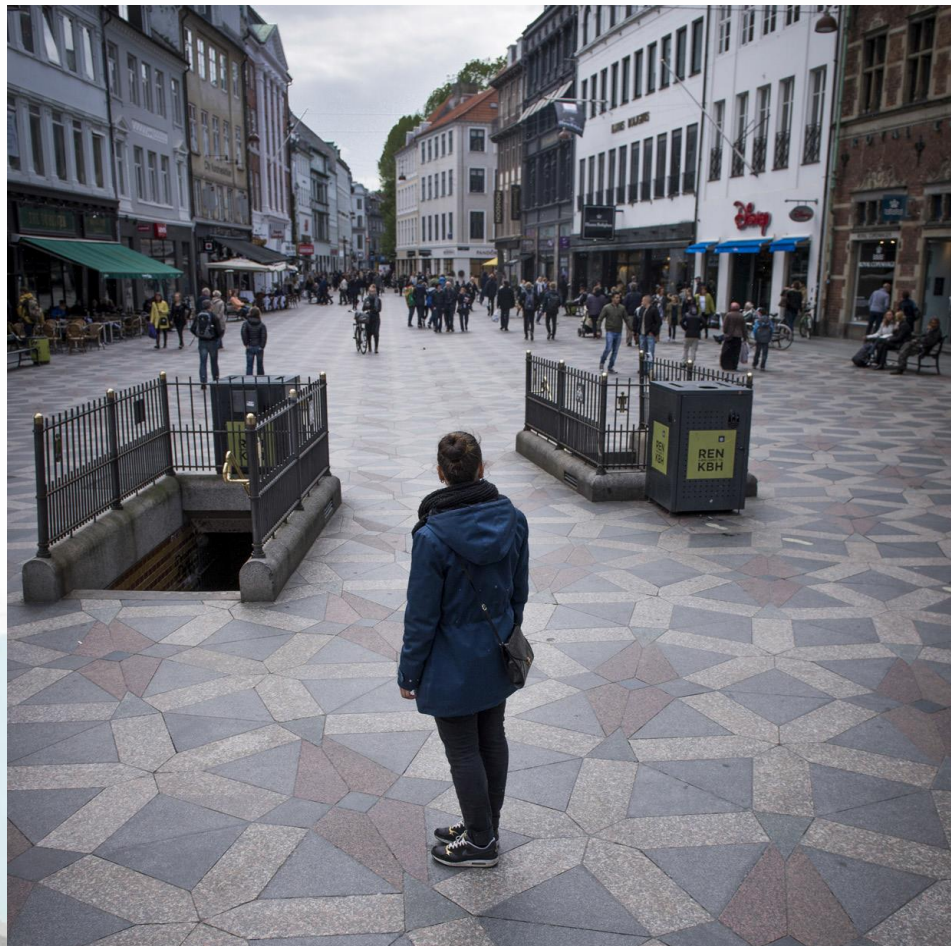
Taalliaq - "Pitsaanerpaaq ajornerpaarluk"

U-turn

Allannguiner mut tunngasooq

Maja & Kristoffer

- atuiunnaarnissamut aqqut

Suna iluaqutaava (Majamut Kristoffimullu)

- Inernersimasut inuusuttunik oqaloqateqarnissamut qununngitsut atorfissaqarput
- Tamatigut ... amerlagajuttunik patsisissaqarluarneranik paasinnineq
- Maluginiaaneq, uppernarsaaneq, tungiuineq, akuersaarneq
- ”Akornusersueqattaarnerit” - allannguinerit sivisusarput (uatsinnullu takoqqusaanngissinnaallutik)
- Attaveqarfigisanut ”nalunaarneq”
 - Inuttut attavigineqarneq tassaavoq sunniuteqartoq
 - Periarfisseqqinneqarneq
 - Inunnut allanut ikiuukkusunneq

Suna inuusuttunut aanngajaarniutini ajornartorsiutilinnut allanngueqataasinnaava?

(Ikittunnguullusi eqimattakkuutaaritsi)

U-turn

Oqaloqatigiinneq pillugu isumaliutersuutit

Aanngajaarniutit pillugit inuusuttunik
oqaloqateqarneq suna pillugu
ajornakusoorsinnaava? (marlukkuutaarlusi
oqaloqatigiissutigisiuk)

*Ammasuunerup aanngajaarniutininik atuinnermut akuersinertut
paatsoorneqarsinnaanera sioragisinnaavarput*

*Maleruagassanik, piumasaqaatinik uagutsinniilu ilinniagalinnit
naatsorsuutigisanik eqquutitsinnginnissaq sioragisinnaavarput*

Qanoq iliorsinnaanerput nalornisinnaavarput

Taavami sooq aanngajaarniutit pillugit ilinniarsimasunik oqaloqateqarneq inuusuttunut ajornakusoorsinnaava? (marlukkuutaarlusi oqaloqatigiigitsi)

Aanngajaarniutit pillugit inersimasunik oqaloqateqarnerni misilitakkat pitsaanngitsut

Ilumoortoq qanoq akeqarpa? Ammasuunerup kingunerisassaanut sioraneq

Qisuariaammut sioraneq– akuerisaaneq tamanit kissaataavoq ajornartorsiutitullu isigineqarnissaq kialuunniit kissaatiginngilaa (“pakatsissappat, kamassappat, quarsaassappat, ernumassappat...”)

U-turn

Oqaloqateqarnermi
najoqqutassaq
oqaloqatigiinnermilu
alloriarnerit sisamaat

1. Oqaloqatigiinnermik
ammaaneq

2. Inuunerissuunerup
oqaluuserinera-
minitaqarani

3. Aanngajaarniutit
oqaluuserinerat –
akuersineq
alapernaannerlu

4. Allannguissamut
ikorfartuineq

Alloriarneq siulleq

– oqaloqatigiinnermik ammaaneq

- Ini toqqissinarloq najorumiarloq
- Ajunngitsumik aallarniuteqarit
- Qanoq akuunermik paasiniaaneq
- Ilumoornerup akia

kukkusimasoraanga – katsorsaavittut inngivippoq, kisiannili arlaleriarlunga kaffillerfigineqarnera immaqa eqqarsaatigilluagaanngilaq.

Inuusuttoq 21-inik ukiulik, U-turnip siunnersuissarfiani

Toqqissinermik pilersitsineq

- Ben Furman: "Toqqissinermik pilersitsigaanni ajornartorsiutit namminneq aaqqittarpaat"
- Allanut isertuussassanik oqaloqatigiissuteqarsinnaanngorluni inip toqqissinartuunissaanut akisussaaffik.
- Pisuusaarneq peersinnaanngorlugu - misigissutsit ilumoorsussinnaanngorlugit
- Misigisimaneq – pinnguarnarup/nuannisarnerup ilumoorussinerullu akornanni oqimaaqatigiissaarineq
- Qanoq iliornikkut ini toqqissinarsisinneqassava? inuttut "pissutsimut"
- aamma tunngassuteqarpoq

Toqqissinermik pilersitsinermut tunngatillugu suut misilittagaraasigik?

Inuusuttup – oqaluuserissallugit ajornakusoorsinnaasutaaq pillugit oqaluttuarnissaanik kajungilersitsisoq

Qanoq misigisimaneq, avatangiisit, atassuteqarneq il.il. eqqarsaatigisinnaavasi

Trin 2

– snakken om trivsel: kom hele vejen rundt

”Jeg er interesseret i at høre lidt mere om, hvordan du har det? Hvad fylder mest i dit liv lige nu?”

”Hvad laver du i din fritid, når du ikke er i skole?”

”Jeg kan se, at du har svært ved at komme i skole for tiden. Hvad handler det om?”

”Er du glad for skolen? Og hvordan har du det i klassen?”

”Vi skal jo også tale om hash, men lige nu vil jeg hellere hører hvordan du har det”

”Jeg tror ikke hun helt forstod mig og hvorfor hashen er så vigtig for mig – men det var rart at hun forsøgte at forstå”

- Ung 16 år, Ro på Rusen på en erhvervsskole

Alloriarnerit aappaat

– inuunerissuunerup oqaluuserinera: minitaqarani

”Qanoq innerpit tusarfiginissaa soqutigaa. Massakkorpiaq inuuninni suna initunerpaava?”

”Atuanngikkaangavit sunngiffinni sulerisarpit?”

”Ulluni makkunani atuariartornissat ajornartorsiutigigit takusinnaavara. sooruna?”

”Atuarnerit nuannaraajuk? Klassimi qanoq ingerlavit?”

”Hashi aamma oqaluusersussaavarput massakkorpiarli qanoq innerit tusarusunneruara”

Paasilluarunanngilaanga hashillu suna pillugu uannut pingaaruteqassusaa – paasinninniarsarinerli iluarpoq”

- 16-inik ukiulik, Ro på Rusen inuussutissarsiornermut ilinniarfimmi

**Kiserliortutut avataaniittutullu
misigaanga**

**Aningaasaqarnera sussaangilaq – unittioortutut
ingerlariaqqissinnaanngitsutullu misigaanga**

**Aqqalussama /nukkama
ikiorsinnaannginnera
nuannarinngivittarpara**

**Ilinniarfiit arlallit misilippakka,
naammassisinnaasarnangali**

**Ilaquttakka maqaasivakka naluara
qanoq innersut**

**Napparsimanerup suut tamarmik
soqutaanngitsutut
misigilersittarpai**

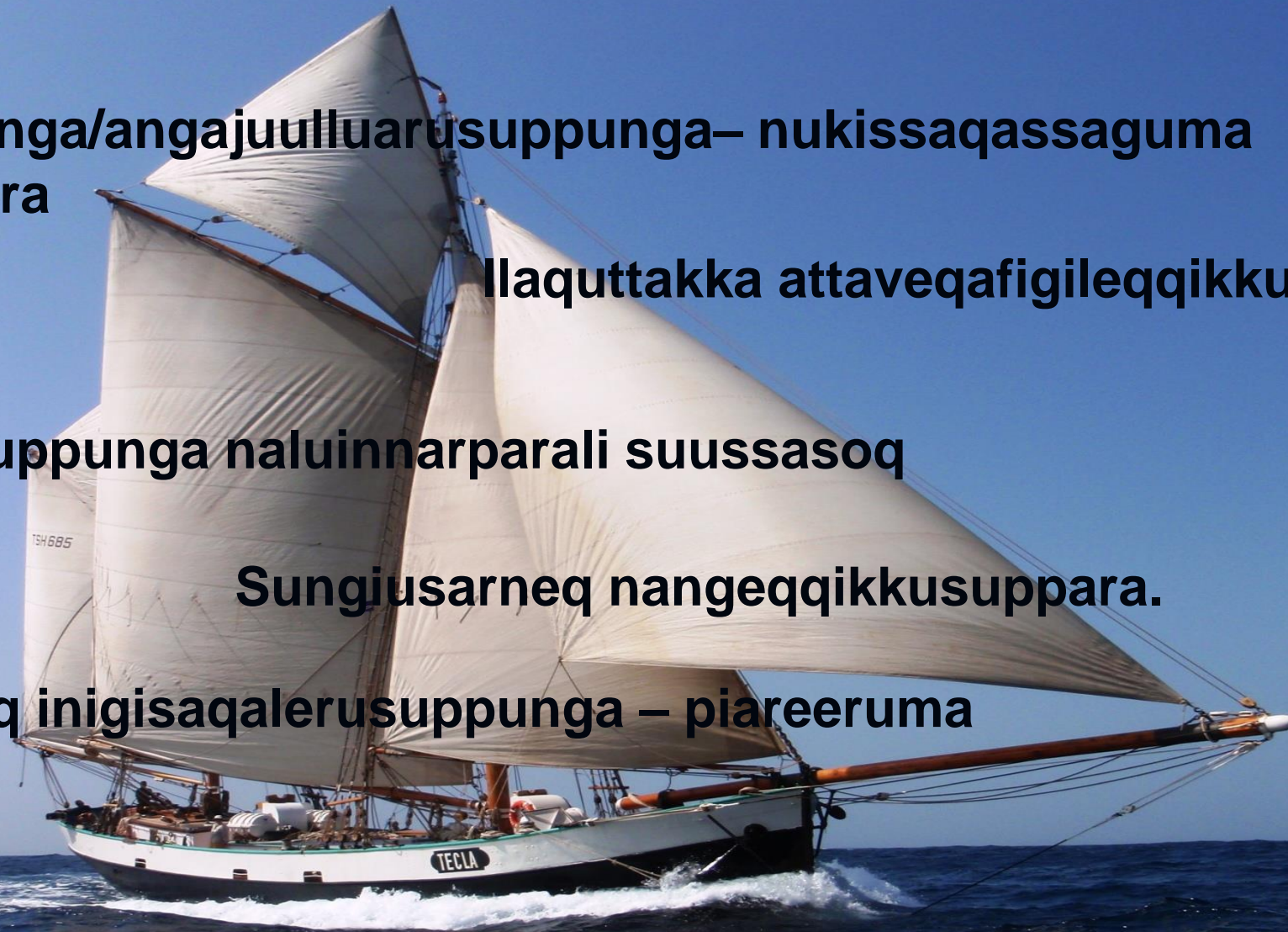
**Aniulluarusuppunga/angajuulluarusuppunga– nukissaqassaguma
ikiorsinnaassavara**

Ilaquttakka attaveqafigileqqikkusuppakka

Ilinniagaqarusuppunga naluinnarparali suussasoq

Sungiusarneq nangeqqikkusuppara.

Nammineq inigisaqalerusuppunga – piareeruma

Alloriarnerit pingajuat

- Aanngajaarniutit oqaluuserinerat: akuersineq alapernaannerlu

Akuersineq tamatigut aallarniutigisaruk

"hashimik annertuumik atuisuullutit oqaluttuarputit–taanna pillugu apersulaassagukkit ajunngila?"

"Atuinerit ajornartorsiutiginerit naluara, immaqa peqatigiilluta paasisaqarfiginerusinnaassavarput?"

Alapernaanneq: inuusuttoq oqaluttuartiguk

"Qanoq ilillutit misileqqaarpiuk, kikkut ilagaagit qanorlu pisoqarpa?"

"ullumikkut susoqartillugu aanngajaarniutinik atuinerusarpit? Sooq taamaappa, suna pissarsiarisarpik?"

"Ilinnut sap.ak. qanoq isikkoqarpa? Sap. akunneranut nalinginnaasumik qanoq annertutigisarpa?"

Alapernaanneq - sakkutut

*Oqaloqatigiinneq nammineq allannguissamut nukissat neriutillu pillugit oqaluttuatut isigaara. Oqaloqatigiinnermi siullermi allannguisinnaanneq misigeqqunarpoq.”
Ellen U-turnip siunnersuisarfianiit*

- Aappat qitiutiguk arlaannullu attuumassuteqanngitsumik alapernaatsumik isummerit
- Nammineq isummat, pingaartitat, siunnersuutissat pitsaasut inerniliinerillu tunuarsimaarfigikkit
- Aapparpit soqutigisai naalaakkit akissutisiatillu apeqquteqarfigikkit
- Paasiniaallutit naalaarit – qanoq oqarnissat paasiniarnagu
- Aappat nammineq eqqarsaatiminut silatunerulersillugu, nutaanik isumassarsisillugu isumaliutersuuteqalersillugulu apersuigit

Alapernaanneq

– sungiusarneq: kaffisorneq

marlukkaarlusi: kaffisornersi oqaluttuariniarlugu ammasunik apeqquteqaritsi:

” kaffi pillugu misilittakkatit alapernaaserpakka–tamanna pillugu apersorukkit neriuppunga ajussanngitsoq?”

”qanoq ilillutit kaffisorneq misileqqaarpiuk?”

”kia ilinniartippaatit?”

”qanoq pisoqarpa?”

” kaffimut pissutsit piffissap ingerlanerani qanoq ililluni allanngorpa?”

”ullumikkut qanoq ippa – ullumikkut kaffip sumik tunivaatit?”

”kaffisornermi suna pitsaanerpaava?”

” kaffisortarnerit arlaannik ippinnaateqarpa?”

Matoqqasunik apeqquteqarnissaq imal. naatsunik akissutisinissaq ernumassutigeqinasiuk – itisileeqqulaaginnarsigit:

”taanna oqaaseqarfigeqqilaarsinnaaviuk?”

Ajornartorsiutip inuttaaniit avissaartinneqarnera

– *Kanngusutitsinani ajornartorsiutinik oqaluuserinnineq*

- *Ajornartorsiuteqarputit, Ajornartorsiutaanngilatit*
- Ajornartorsiut atsinnaavat – ungasillissaaq
- Ajornartorsiutip inuup inuuneranut *qanoq sunniuteqarnera* oqaluuseralugu – ajornartorsiutip qaangernissaanut (ajornartorsiutip isimillugu peersinnissaanut) kajungilersitsisinnavaoq
- Suna ajornartorsiummik annerulersitsisartoq sunalu minnerulersitsisartoq oqaluuseralugu

Allatut alapernaaserneq:

Iluaqutitaanut/ajoqutitaanut skema

Eqimattanngorlusi hashimik atuinerup iluaqutitaanik
ajoqutitaanillu suliaqaritsi

Iluaqutitaanik ajoqutitaanillu takunninneq

	Iluaqutitai 😊	Ajoqutitai ☹️
hashimik pujortarnerup (Maanna misilitakkat)	<p>1</p> <p><i>"Inuusuttut oqaluussimasakka aanngajaarniutinik atuinermut assigiinngitsorpasuarunik ajunngitsunik patsisissaqartarput, illillu patsisissavit tusarnissaat soqutigaara ... Ajunngila?"</i></p> <p><i>"Hashimik pujortarnerup suna torraaqutiginerpaavaa? Allamik tamatumunnga tunngasumik immikkut nuannarisaqarpit?"</i></p> <p><i>"Qanoq ilinerani ikiaroomartut pinngitsoorusuttanngaqagit? Sooq?"</i></p>	<p>2</p> <p><i>"Hashimik pujortarnerup aamma ajoqutitaqarpa?"</i></p> <p><i>"maanna sunniutaa aallartinninniit allaassuteqarpa?"</i></p> <p><i>"atuartitsinermi malinnaaniarneq ajornakusoornerulersoq, ukkassiniarneq ajornakusoortoq inuusuttut ilaasa oqaluttuuppaannga – illit taama misigisaqarsimavit?"</i></p> <p><i>"allanik ajornartorsiuteqalersunik misigisaqarsimavit?"</i></p> <p><i>"aanngajaarniutit taakkununnga qanoq sunniuteqarpat?"</i></p>
Hashimik pujortarunnaanerup (Siunissamut – isummius saagalartaq)	<p>4</p> <p><i>"unititsiniarnerit iluatsikkitt eqqarsaatigilaariarutsigu – taava inuuninni suna allanngussava?"</i></p> <p><i>"maanna iliuuserisinnaanngisat suna iliuuserisinnaanngussaviuk?"</i></p> <p><i>"ilinnik ilisarissimannilluartut allannguutit suut maluginiassavaat?"</i></p>	<p>3</p> <p><i>"unititsiniarnerit atuininnilluunniit annikillitsiniarnerit eqqarsaatigilaariarutsigu – taava suna tamatumani ajornakusoornerpaassava?"</i></p> <p><i>siornatigut taamaatinneq misilissimaviuk – unammilligassat suut misigaagit?"</i></p> <p><i>"unammilligassat suut maanna sorsunniagassat annersarissavaat?"</i></p>

" Taama isigalugu qanoq eqqarsarpit?"

Trin 4

- At understøtte forandring

Unge der vil forandring:

- Kan mødes med anerkendelse af deres lyst til forandring
- Kan hjælpes til at styrke historien om, at de gerne vil noget andet
- Kan hjælpes til at se gevinster ved forandringer
- Kan hjælpes til at se muligheder og løsninger
- Kan hjælpes til at se de små skridt, sætte delmål og starte en forandringsproces

Alloriarnerit sisamaat

- Allannguissamut ikorfartuineq

Inuusuttut allannguiumasut:

- allannguerusussusaasa akuersaarneragut naapinneqarsinnaapput
- allamik saataqarusunneq pillugu oqaluttuap nukittorsarnissaanut ikiorneqarsinnaapput
- allannguinerit iluaqutitaannik takunnissinnaanissamut ikiorneqarsinnaapput
- periarfissanik aaqqiissutissanillu takunnissinnaanissamut ikiorneqarsinnaapput
- alloriarnernik annikitsunik takunnissinnaanermut, anguniakkap immikkoortulersornissaanut allannguniarnermillu aallartitsinissamut ikiorneqarsinnaapput

Oqaloqatigiinissamut isumassarsiasat

Oqaloqatigiinnermi najoqqutassamit sakkussat tigussaasut

Kortit eqqaasitsisut

Hashlog (tulliani oqaloqatigiinnissap tungaanut krydsilersuigit)

Tullissaanut suliassaq

Arsaaffik

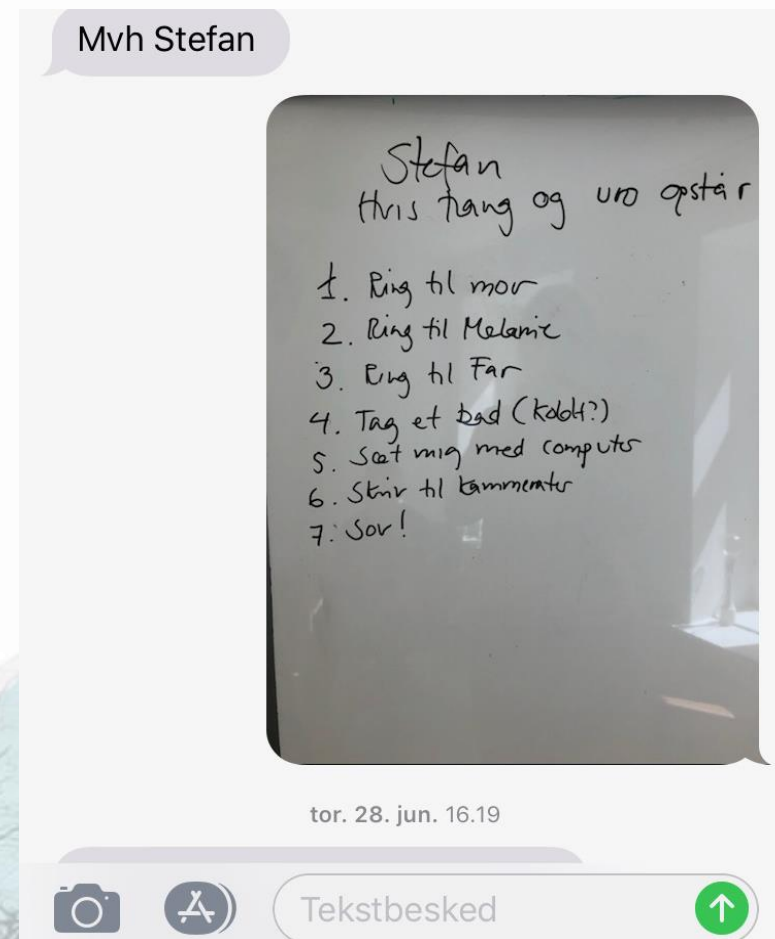
Takorluugaq pillugu sungiusarneq

Oqaloqatigiinnermi najoqqutassaq (atatsimoorussat pingajuattut)

Kortet eqqaasitsisut

allattarfimmiit kortinut

SMS

Nammineq eqikkaanissamut

Oqaloqatigiinnermi najoqqutassami alloriarnerit sisamaanni pingaarutillit marluk pingasullunniit– ajornanngippat ulluinnarni atorusetattut pingaartitatit allakkit:

U-turn

Angajoqqaanik/qanigisanik akuutitsineq

Angajoqqaanik /qanigisanik akuutitsineq suna pillugu pingaaruteqarpa?

Inuusuttut aanngajaarniutininik atuinerannik ataatsimut isiginnineq:

Inuusuttup aanngajaarniutininik atuinera atassuteqarfiinit akuuffigisaaniillu avissaartinneqarsinnaanngilaq

Inuusuttutut kisimiilluni allannguiniarneq ajornakusoorpoq

Inuusuttoq ataavartumik "ikiorteqarnissamik" pisariaqartitsivoq

Angajoqqaanik 'akuliutitsisariaqaleraangatta'

Ajoqutitai – angajoqqaanik akuliutitsinerup

1) "Angajoqqaavit paasippassuk qanoq pisoqarsinnaanera siorassutigaaajuk?"

".....qanoq pisoqassasoraajuk?"

Iluaqutitai – angajoqqaanik akuliutitsinerup

2) "Isertuuttariaqarnera qanoq ilinnut sunniuteqarpa?"

"Ajunngitsumik tigusinnaalersikkipput eqqarsarutta-oqaloqatiginerat ilinnut iluaqutissartaqarsinnaava?"

Inuusuttoq peqatigalugu angajoqqaanik oqaloqateqarneq

Toqqammavissamik toqqissinartumik pilersitsineq

Akuunermik ersarissaaneq

Iluortoq qanoq akeqarpa

Ilusaa aqutsinissamullu akuersissut

Angajoqqaat kisimiitillugit oqaloqatiginerat

Qanoq iliornissannik oqarfigiinnannga... suut tamaasa misilereerpakka”

Iliuserisaq: Qanoq iliorniarsimappat?

Iliuseriniagaq: Qanoq kinguneqarnissaanik neriuuteqarsimappat?

Sunniutaa: Qanoq pisoqarpa?

Iliuseriniakkap sunniutaatalu assersuunneqarnerat: Kissaatigisaattut pisoqarpa?

Iliuusissat nutaat: Allatut qanoq iliorsinnaavit? Immikkut ittunik siornatigut iluatsitanik assigisaannillu ujaasineq

Angajoqqaat akornanni siunnersuutit pitsaassut

Inuusuttup inuunera inuunermullu tunngatillugu eqqarsaatai pillugit ammasumik apeqquteqarit

Timivit oqariartuutai eqqarsaatigikkit

Naalaarit, assiliarlu tamakkiisoq paasiniarsaralugu

Akissutit tusangiasarisut imal. 'imminut nersornertut ittut' ateqinagit

Utaqqigit kipititserusussutsit tunuarsimaartiguk

Misigittassuseqarit inuusuttullu 'tummisaanniinniarsarigit '

'Aaqqigasuariarsarineq' qimaguk

Inuit akornusersorneqartinnagit paasineqartussaananer at eqqaamajuk

Nammineq eqikkaanissamut

Inuusuttuaqqanik angajoqqaanillu sullissinermut tunngatillugu pingaarutillit marluk pingasulluunniit allassigik:

U-turn

Naggasiilluni eqikkaaneq

Naggasiilluni eqikkaaneq naliliinerlu

Ullut pillugit oqaaseqaatit imal. arlaannik atorsinnaasannik immikkut pissarsiaqarpit?